

2022 Uventede relasjoner

For noen år siden begynte jeg med et kapittel som heter The children's blizzard, som omhandler en av de største naturkatastrofer i amerikansk historie, hvor trolig flere hundre skoleunger frøs i hjel på en og samme dag, den 13. januar 1888. Se side..... - Jeg var på leting etter rammede familier, emigranter fra Værnesregionen. Da jeg våren 2022 besøkt min gode venn Bud Skancke (d. julekvelden 2023) i Amerika, kunne han lede meg inn mot en mulig familie med tilknytning Kringen skole sør av Baltic, som ble berørt av den drepende orkanen. Baltic ligger rett nord av Sioux Falls i Sør-Dakota, og området er «et lite stykke Meråker». Navnet på skolen sier sitt i den forbindelse. Etter hjemkomst Norge begynte jeg å lete etter relaterte familie hvis navn i utgangspunktet var Jacobsen. Ikke særlig originalt navn eller gårdsnavn, men etter en del søk havnet jeg hos en kvinne som het Carolyn Carlson Pratt i Mesa i Arizona. Jeg hadde også samtidig peilet meg inn på opphavsstedet i Norge, som trolig er Tinn i Øvre Telemark. Jeg følte jeg var havnet litt på et sidespor. Denne Carolyn kunne fortelle meg at hun ikke var så familiære med sitt opphav, men anbefalte meg å kontakte sin nevø som het Jans Carlson og som bodde i Rapid City, Sør-Dakota. Jeg tenkte å avslutte mitt søk, men ett eller annet gjorde at jeg kontaktet denne personen som bodde ved siden av Mt. Rushmore. Trolig er det en inneboende nysgjerrighet som dukker opp når jeg har mulighet innenfor et område jeg kjenner ganske godt og har meget gode kontakter der fra før av. Så jeg kontaktet denne Jans Carlson.

Jans Carlson, treskjærer (m/øks) – som ved århundreskiftet var elev ved Hjerleid på Dovre

Overraskelsen var stor da han svarer meg på norsk, og forteller at han var ganske bra kjent i Norge. Han hadde gått på Hjerleid på Dovre, treskjærerlinjen i to (2) år, 1999-2001. Dette er en av Norges mest anerkjente skoler, og en skole jeg selv har hatt et forhold til gjennom min oppvekst på Dombås. Min bror gikk på Hjerleid. Jans Carlson kunne også fortelle at han

hadde vært tjenestekar på en gård i nærheten. Overraskelsen ble ikke mindre da han fortalte at familien het Arnekleiv, min egen slekt gjennom nettopp Arnekleiv og Killi. Gårdbrukeren med samme fornavn som meg: Hans Olav, er gift med Anita Killi - en ikke ubetydelig animasjonskunstner, filmregissør og illustratør gjennom animasjonsstudioet Trollfilm AS. Og disse er foreldre til en ikke helt ukjent skiskytter som heter Juni Arnekleiv. Undertegnede er seksmenning med far til Hans Olav Arnekleiv. Jeg er også seksmenning med bestefar (Martin) til Juni Arnekleiv, og mine barnebarn Aksel og Sondre, er åttemenninger til Juni Arnekleiv. Uansett: det er jo over 330 millioner innbyggere i Amerika, så det må vel sies at det er ikke hver dag at en møter gjennom søk overfor en historisk hendelse, et menneske med felles relasjoner. Da tror selvsagt du at dette var enestående, det kan ikke skje to ganger med samme person. Men bare vent, så skal du få et nytt eksempel som viser at verden er ikke så stor som vi tror, og at faktisk spor krysses. Det er vel et uttrykk som heter: «*Ingen kan gå så lett på ski, at ikke sporene vises*». Følg med, la meg bare avslutte litt rundt denne Jans Carlson.

Her var jeg lovet bilde fra og av Hans Olav Arnekleiv, men det kom aldri....

Hans Olav Arnekleiv

Jans Carlson og hans familie i de omgivelser de trives best - a mountain family

Jans Carlson har hatt litt av et liv, ganske variabelt, omflakkende og skifte av fokus og yrker. Han er ganske så *selfmade*, og livnærer seg i dag for det meste gjennom treskjæring og håndverk, mye ervervet seg gjennom laftingskurs og praksis i Norge. Lager sitt eget verktøy. Etter sitt opphold i Dovre, havnet han tre år på Oppdal, hvor han blant annet jobbet på hytta til Røkke. Han var ansatt et par somre hos Vertical Playground (<https://www.vpg.no/>) på Oppdal. Det ble studier i Oslo. Tilbake i Amerika drev han som treskjærer, finsnekker, interiør. Giftet seg. Har tvillingjenter. Gikk politiskolen og jobbet sju år som politi, farlig yrke på narkotikaavdelingen. Tok testene for brannmann, og havnet innen premedical i redningstjenesten. Var der også i sju år. Drev et selskap for felling av farlige trær. Parallelt

med alt dette, har han holdt kurs *in life* og gjennom video/internett. I det siste har han spesialisert seg gjennom drakestil, fremskapt gjennom samme redskap som vikingene brukte. Så var det dette med at blant 330 millioner mennesker, så dukker det opp familiære og uventede relasjoner uten at jeg engang har bidratt, men er helt tilfeldig på «*rett sted, til rett tid*» uten engang selv å ha ønsket det eller gjort noe for det. Altså en liten parallell til historien om hvordan jeg havnet bort i Jans Carlson, som jeg tilfeldig hadde noen relasjoner til.

Jans Carlson og Rune Kvalsnes i 2003 hos Vertical Playground på Oppdal

For noen år siden hadde jeg tatt på meg et lite og meget vanskelig oppdrag fra en fjern slektning i Heidal i Sel kommune, som mente at vi var i slekt med selveste Jo Gjende (1794-1884) gjennom Horgen og Heringstad i Heidal. Ei av børsene til Jo Gjende skulle visstnok ha havnet i Minnesota. Underforstått: med basis i en del stedsrelasjoner der borte kunne det være interessant å forsøke og finne børsa. Jeg gjorde et forsøk, og brukte to dager med utgangspunkt i Willmar, hvor jeg også hadde et annet oppdrag. Willmar er et meget godt utgangspunkt (overnattingssted) for søk i Lac qui Parle County, Swift County og Kandiyohi County. Dette er områder hvor mange trøndere og gudbrandsdøler slo seg ned.

Jeg hadde utrustet meg med haugevis av gamle såkalte Township kart, som gjennom mange år ble oppdaterte ved hver folketelling (census). Disse viser alle gårder, veier og familienavn. Det er altså meget lett å finne fram kun ved hjelp av kart, skjønt vi selvsagt bruker i dag GPS. Før GPS sin tid, brukte jeg kun Twp kart + adresser i form av postkassene. Ute på prærien ser du ikke lengere alltid våningshusene, de er mest gjemt / beskyttet av en treklynge mange hundre meter fra County road'n. Men postkassene i form av en tube/tunell «ligger» der på en

stolpe, og er påskrevet et tall. Ikke som i Norge, som begynner vanligvis med 1 og oddetall på venstre side og 2 og partall på høyre side. I Amerika, ute på prærien er det femsifret tall og ikke numerisk tellende etter hverandre. Der borte refererer tallene seg til distanser etc. Et finurlig system, som virker - når du kan det. Og hovedsystemet med Streets og Avenues, er likt vårt norske system med veier nord-sør og gater øst- vest. Streets/Avenues er numerisk og lett å finne ofte i et firkantet system (square miles/acres), i motsetning til Norge - som av naturlige årsaker går i alle retninger, samt har relaterte gatenavn. Uansett, en blir ganske flink når en først skjønner systemet. (Ingenting av dette har du bruk for i dag, for nå går alt av seg selv på GPS'er som virker - og du vet knapt hvor du skal og hvor du har vært!)

Men så tilbake til letingen etter børsa til Jo Gjende. Jeg var i et område jeg følte jeg var ganske kjent, og så har jeg den stygge uvanen at jeg av og til stoler mer på meg selv og min hukommelse, og «overruler kjerringa» (les: GPS'n). Jeg lærer aldri. «*En må høre på kjerringa*». Resultatet var at jeg havnet ute i sumpene, og var totalt «lost», som det heter. Det er et under at jeg ikke kjørte meg fast og gikk til grunne. Omsider kom jeg frem på en kjerrevei som ledet til en mindre bilvei et sted. GPS'n virket ikke, og jeg hadde ikke noe annet valg enn å finne nærmeste hus/gård og spørre om hjelp. Etter langt om lenge, lengere enn langt - kom jeg til en postkasse og skimtet et hus inne i en treklynge et stykke unna. Jeg var «pokker i vold» langt ute på en nedgrodd prærie i et land med 330 millioner mennesker og avstander som gjorde at nåla på bensintanken følte å stå konstant på null.

Vel, jeg dristet meg fram på. Ofte er slike gårds plasser enten neddyngnet av gamle avskiltede biler, utrangerte redskap og alt ser ut som en skrot plass, eller så er det så velstelt og flott at det er et syn for øye. Stedet virket velstelt, tomt - men en bil parkert ved trappa indikerte at det var folk der, og jeg så at ytterdøra sto halvveis åpen. Jeg gikk opp trappen, ingen ringeklokke og skulle til å banke på dørkarmen, da en vakker, blid eldre dame plutselig sto i døra. Forventer jeg noe positivt, sier jeg at jeg er fra Norge - forventer jeg noe negativt, sier jeg at jeg er fra Sverige. Jeg presenterte meg som turist som hadde kjørt meg bort. Hun hørte selvsagt at jeg var utlending, og da jeg sa at jeg var fra Norge, lyste hun opp som ei strålende sol.....ropte et navn, og plutselig dukket hennes datter opp bak henne, like imøtekommende og hyggelig. «*Fra Norge...fra Norge*», - de lo og vinket meg inn, «*...kom inn...kom her...så skal vi vise deg noe....*». På bordet i stua lå et stort album, som de holdt på å lime bilder inn i. «*Vi har nettopp kommet tilbake fra Norge*», sa datteren som var på min alder, og moren var faktisk passert 90. Jeg titter ned på albumet som lå åpent, og ser et stort bilde som dekket nesten en hel side. Jeg skvatt til: det var et bilde av Dombås hotell, et stenkast fra mitt barndomshjem og vår gård, den mest sentrale bygningen i min oppvekst og mitt ungdomsliv. «*Her bodde vi....*», hører jeg det ble sagt. Jeg hadde reist halve jordkloden

Jo Gjende 1794-1884 (foto fra Wikipedia)

rundt, kjørt meg bort i et av verdens største land, med over 330 millioner mennesker - og det første som slår mot meg når et ukjent menneske vil vise meg noe, er bilde av mitt barndomssted. Men det slutter ikke der. De kunne fortelle meg at de hadde vært på Dovre for å lete opp sine røtter: Killi og Bergseng. Da jeg hørte hva de sa, husker jeg hvordan det slo ned i meg. «*Det kan da vel aldri være mine egne slektninger*»? Og den skarpe leser har selvsagt allerede skjönt hva svaret er, ellers ville ikke historien blitt fullkommen. Dette finner sted omtrent en time unna Willmar, og om kvelden møtte jeg hele familie i en restaurant ved hotellet. Og gjennom min dataslektbase fant jeg fort slektsforholdet. Datteren, som heter Corinne Ann Danielson Dahl, er min tolvmenning og er seksmenning med bestefar (Jacob) til Juni Arnekleiv. «*Langt uti*», tenker du om slektsforholdet. Ja, men det er langt til Amerika også.

15. september 2017. F.v: Corinne Ann (Danielson) Dahl, og hennes mor: Dolores Elaine (Christianson) Danielson

To år senere var jeg igjen i Minnesota, og møtte familien på nytt. Da først fikk jeg vite at de få menneskene som bodde i området jeg hadde kjørt meg bort i, hadde hatt meg under kontroll den gangen. Noen hadde hørt, sett og visste - så går jungeltelegrafene i løpet av sekunder - og de følger deg.....et forsvarssystem av sanser (vardøger) og metodikk utviklet gjennom generasjoner blant folk som bor avsidesliggende - og søker trygghet.

